

SPOZNAJ TEKSTILNA VLAKNA

- ŽIVALSKA
- RASTLINSKA

Katere živali nam lahko dajo vlakno?

Katere rastline nam lahko dajo vlakna?

1. PREBERI SPODNJE BESEDILO ALI V UČBENIKU

2. ODGOVORI V ZVEZEK NA ZGORNJI VPRAŠANJI

Tekstilna vlakna

V pravljici daruje ovčka Vidku svojo dlako, iz katere grm in pajek izdelata volneno nit.

Dlaka je vlakno. Tudi lasje na naši glavi so vlakna. Teh človek sicer ne uporablja za tekstilne izdelke, ker najde ali pridelava dovolj vlaken v naravi ali pa jih izdelava v kemični tovarni.

Kožuhi ovac, kamel, koz, zajcev in drugih živali so sestavljeni iz dlak – vlaken, iz katerih izdelujemo tekstilne izdelke. Prav tako so iz vlaken sestavljeni zapredki sviloprejk. Vlaknom, ki jih pridobivamo iz živali, pravimo **živalska vlakna**.

Vlakna najdemo tudi v rastlinah, v ličju njihovih stebel, listih, semenih ali plodovih. Vlaknom, ki jih pridobivamo iz rastlin, pravimo **rastlinska vlakna**. Vlakna pridobivamo iz bombaža, lanu, konoplje, sisala, kokosa ... Največ vlaken je v lesu. Večinoma imajo obliko cevi. Po njih se v dobi rasti pretakajo voda in hranilne snovi. Zato rastlinska vlakna v oblačilih lahko vpijajo vlago – znoj.

Vsa vlakna morajo biti dovolj **dolga, zelo tanka in trdna**, da se ne strgajo, ter **upogljiva**, da jih lahko združijo v niti.

Živalska in rastlinska vlakna so **naravna** tekstilna vlakna. Vlakna lahko izdelajo tudi v tovarni. Ta imenujemo **kemična** tekstilna vlakna. Oboja so osnova za izdelavo vseh tekstilnih izdelkov. Vlakna in vse izdelke, ki so iz njih narejeni, imenujemo **tekstilije**.

Živalska vlakna

Volna

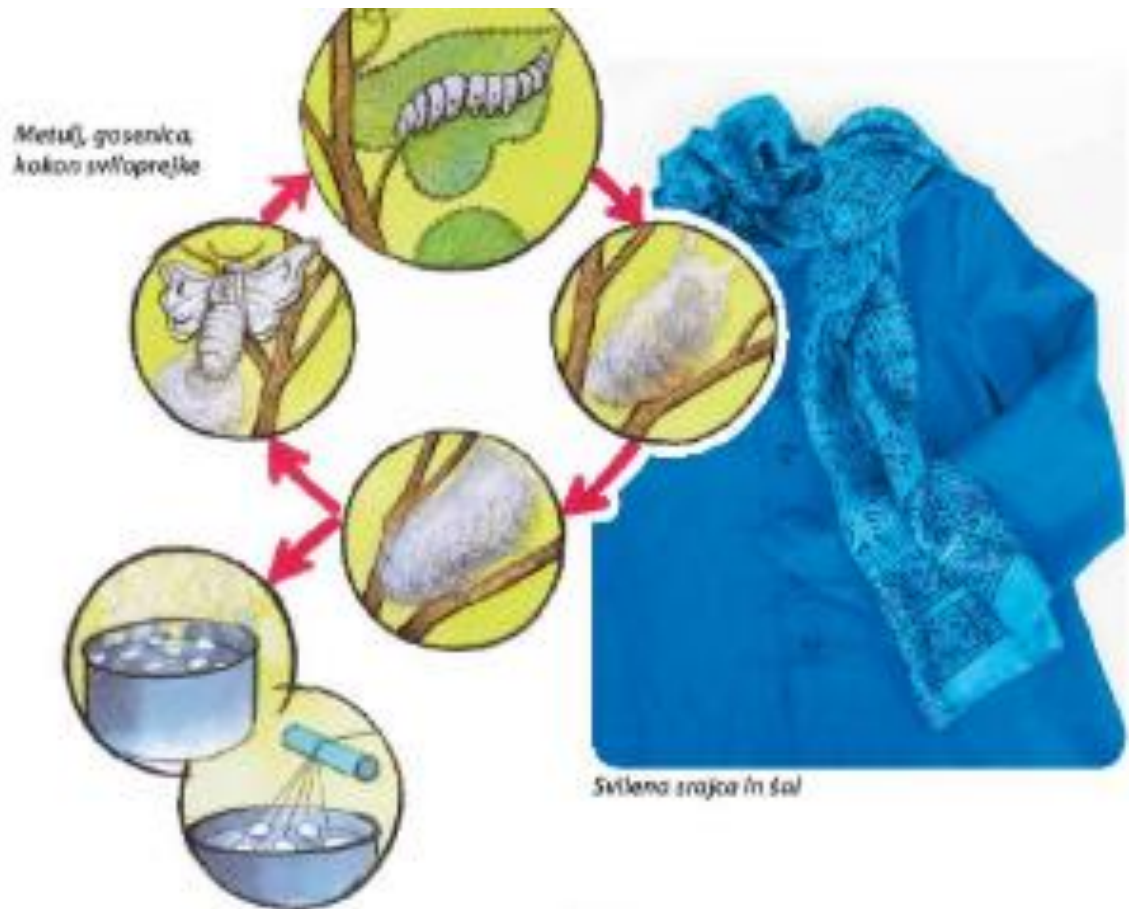
Volno dobimo s striženjem različnih vrst ovac. Ovce imajo lahko bel, rumenosiv ali črn kožuh.

V katerem letnem času nosimo volnena oblačila? Ali veš, zakaj?

Če pogledaš volneno vlakno pod mikroskopom, opaziš podrobnosti, ki jih s prostim očesom ne vidiš. Površina vlakna je luskasta. Med luske se ujame zrak, ki se ob tvojem telesu ogreje in te tako ščiti pred mrazom. Enako učinkujejo tudi drobni, naravni kofni vlaken. Ti ustvarijo mehko, rahlo prejo, ki zadržuje zrak.

Iz volnenih vlaken so izdelane jopica, rokavice, kapa – oblačila, ki jih nosiš pozimi, da ti je topleje.

Svila

Ali kdaj opazuješ zapredke pajkov in gosenic?

Gosenice se z izločki predilnih bradavic zapredejo v **kokon**. Gosenica **sviloprejke** pri tem izloča svileno nit, ki je dolga približno **3000 do 4000 m**.

Če želimo svileno nit odviti, moramo bubo v kokonu s segrevanjem v vroči vodi uničiti in zmehčati lepljivo snov med nitmi.

Sviloprejke, ki se hranijo z murvinimi listi, že več tisoč let gojijo na Kitajskem in Japonskem. Tam pridelajo tudi največ svilenih niti.

Svilena vlakna so zelo **tanka, trdna in gladka**. Zato ima svila lep lesk in je na otip mehka in šelesteča. Uporablja se za slavnostna **oblačila, obleke, bluže, šale, rute, kravate**.

Za radovedne

O začetkih pridobivanja svile govori legenda o cesarici, ki je v nasadu murv našla zapredke metulja sviloprejke. Ti so ji padli v vročo vodo in se pri tem odvili ...
Legenda je stara že 4600 let. Kitajci so skrivnost pridobivanja svile čuvali kar 3000 let. V Evropo so prodajali blago. To pa je bilo tako drago, da so ga kupovali le vladarji in bogataši.

Kokon